

>>> PROGRAM

A. Schönberg (1874–1951):

Godalni kvartet št. 2, za sopran in godalni kvartet, v fis-molu, op. 10

Mässig
Sehr rasch
Litanei. Langsam
Entrückung. Sehr langsam

M. Mozetich (1948):

Walt Whitman Songs za godalni kvartet in sopran

On the beach at night
O sun of peace

L. van Beethoven (1770–1827):

Godalni kvartet št. 11 v f-molu, op. 95, »Il Serioso«

Allegro con brio
Allegretto ma non troppo
Allegro assai vivace ma serioso
Larghetto espressivo – Allegretto agitato

>>> NAPOVEDUJEMO

Četrtek, 1. oktober 2020, ob 20.15

Velika dvorana Kulturnega doma Nova Gorica

VITA MAVRIČ: NOKTURNO ŽLAHTNIH DUŠ

Izredni koncerti

Ponedeljek, 5. oktober 2020, ob 18.00

Goriška knjižnica Franceta Bevka, pri klavirju

JAVNA PREDSTAVITEV MEDNARODNE ZNANSTVENE MONOGRAFIJE Z NASLOVOM BREA ŠČEK – GLASBENA MIGRANTKA

Predstavitel

Ponedeljek, 12. oktober 2020,

ob 18.00 in 20.30

Velika dvorana Kulturnega doma Nova Gorica

ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE

Veronika Breclj, klavir

Philipp von Steinacker, dirigent

Glasbeni abonma in izven,
40. sezona/1. koncert

 KULTURNI DOM
NOVA GORICA

XXXIX. sezona/8. koncert

GODALNI KVARTET DISSONANCE

Janez Podlesek in Matjaž Porovne
violini

Oliver Dizdarevič Škrabar
viola

Klemen Hvala
violončelo

THERESA PLUT
sopran

Ponedeljek,
28. september 2020,
ob 18.00 in 20.30

Velika dvorana
Kulturnega doma Nova Gorica

 KULTURNI DOM
NOVA GORICA

 Glasba

 Galerija

 Film

Bevkov trg 4
5000 Nova Gorica

E: pr@kulturnidom-ng.si
W: www.kulturnidom-ng.si
T: +386 (0)5 335 40 13

»»» **Godalni kvartet št. 2, op. 10, Arnolda Schönberga** je najpomembnejše delo glasbenega modernizma. Premierno je bilo izvedeno leta 1908 na Dunaju. Če upoštevamo, da je v zadnjem stavku tega kvarteta Schönberg naredil preskok iz tonalnosti v atonalnost, si lahko predstavljamo, da je bil odziv publike in kritike po prvi izvedbi silovit. Stroka je zapisala, da se je zgodil škandal in nekaj, kar se v dvorah Dunaja do tedaj še ni zgodilo: poslušalstvo se je smejalo in vpilo dovolj. Vendar pa je Schönberg svoje seme že zasadil. Skladatelji so od takrat opuščali tonalnost, saj jim je atonalnost omogočala več svobode pri poigravanju s kromatikom in disonancami. Tonalna harmonska razmerja je s tem Schönberg odpravil. Prva dva stavka sta sicer še tonalna, v fis-molu, uvodni je celo v sonatni obliki s konvencionalnim harmonskim planom. Drugi stavek je scherzo s trioma, pri čemer zadnji citira pesem O, moj ljubi Avguštin. V tretjem stavku, v es-molu, se prvič oglasi sopran. To je prvi primer v zgodovini, da godalni kvartet vsebuje vokalni part. Stavek vključuje pesnitev Litanije nemškega simbolističnega pesnika Stefana Georgea (1868–1933), zasleduje pa shemo teme s petimi variacijami. Zadnji stavek vsebuje še eno njegovo pesnitev, *Entrückung* (Odmaknjenost), ki je kot prisposoba za skladateljevo odmaknjenost od več stoletij dolge tradicije zahodnoevropske glasbe. Čeprav se zaključí v Fis-duru, se gradivo popolnoma odpoveduje tonalnemu planu, razmerjem in harmonski strukturi.

»»» Kanadski skladatelj **Marjan Mozetich** se je rodil v Gorici v Italiji slovenskim staršem. Leta 1952 se je z družino preselil v Kanado. Odraščal je v Hamiltonu v Ontariu. Po zaključenem študiju kompozicije leta 1972 na Univerzi v Torontu je prišel v navzkriž z lastnim glasbenim prepričanjem. Avantgarda, ki je bila glavni razlog za študij glasbe, ga je začela omejevat. Po vrnitvi z evropske študijske turneje, ki mu jo je sredi sedemdesetih let omogočil kanadski koncil, je spoznal, da je zgubil okus za modernizem. Minimalizem Steva Reicha in Phillipa Glassa je postal takrat razširjen. V tej glasbi je dobil odgovor na ustvarjalno dilemo in kmalu razvil svoj skladateljski kredo: »Ne zanima me pisati glasbo, ki bi zadovoljila kritiko. Raje pišem glasbo, ki izraža lepoto, čutnost in čustvenost. Kar ne pomeni sprejemanja kompromisov, ampak biti zvest samemu sebi.« Pri minimalizmu črpa preproste in naravne harmonije in nepripovedni način s hipnotičnimi efekti ponavljajočih vzorcev. Minimalistično ogrodje predstavlja artikulacijo sodobnega utripa življenja. Je eden izmed najpogostejše predvajanih klasičnih skladateljev v Kanadi in Severni Ameriki. Številna njegova dela so premierno izvedli mednarodno najpomembnejši orkestri in solisti. Mozeticheva glasba je posneta na 26 albumih, od katerih so trije avtorski. Ustvarja tudi za gledališče, film in plesne predstave. Za dosežke je prejel več nagrad (Juno za

najboljšo klasično kompozicijo (2010), dve nagradi SOCAN za najpogostejše izvajane in predvajane skladatelja v Kanadi za leti 2002 in 2006). Pesmi ***On the beach at night*** in ***O sun of real peace*** je ustvaril med letoma 2016/2017 in ju posvetil glasbenemu podporniku in promotorju Jamesu McTavishu. Kompoziciji označujeta melodičnost, ki predstavlja glavno nosilko sporočila in vzdušja, ter iskrena in občutena poezija ameriškega pesnika, esejista in humanista Walta Whitmana (1819–1892) iz njegove zbirke *Travne bilke* (*Leaves of Grass*). Osrednja vloga v pesmih je namenjena vokalu, godalna zasedba pa nežno spremlja ali dramatično poudarja vsebinske (transcendentalne, introspektivno psihološko realistične) akcente besedil. V prvi pesmi je v ospredje postavljen odnos med hčerkico in njenim ljubečim očetom, s katerim opazuje nočno nebo. V drugi pesmi je izpostavljen Whitmanov transcendentalizem, ki je bil znanilec konca nekega obdobja (ameriške državljanske vojne) in rojstva novega upanja.

»»» **Ludwig van Beethoven je Godalni kvartet št. 11 v f-molu, op. 95**, napisal leta 1810 in ga posvetil prijatelju violončelistu Nikolausu Zmeskallu. To je bil njegov zadnji Godalni kvartet, ki ga je napisal v srednjem ustvarjalnem obdobju. Leta 1814, malo pred prvo izvedbo, ga je revidiral. Premierno ga je na Dunaju zaigral Godalni kvartet Schuppanzigh. V skladateljevemu opusu ima ta Godalni kvartet edinstveno mesto zaradi gostega in izredno silovitega glasbenega dogajanja v njem. Vsebuje harmonske postopke, ki so napovedovali romantiko; v tretjem stavku je gradivo iz osnovne tonalitete v f-molu privedel v nenavadno in najbolj oddaljeno tonaliteto, h-mol. Prvi stavek je tako kratek, da so kritiki po prvi izvedbi napisali, da se konča, preden se začne. Beethoven uspe v tem kratkem času predstaviti skoncentriran tematski program, ki ga sestavljajo trije elementi, in sicer nemiren petnotni vzorec, zlovešča tišina in vrtoglavi oktavni prehodi. Razmišljujoč drugi stavek vsebuje zgoščene kontrapunktične pasaže, ki se gibajo nad skrivnostnimi harmonskimi obrati. Tretji stavek, ki sledi drugemu brez predaha, obudi vzdušje iz prvega stavka in predstavi tudi tematski material iz tega stavka. Srednji del je nenavadna otožna koračnica, po kateri je Beethoven dal kvartetu ime *serioso* – resnoben. Le ob zaključku zadnjega stavka se razpoloženje nekoliko sprosti, ampak še to se zdi, da samo zaradi pričakovanj takratne družbe.

»»» Slovenska sopranistka **Theresa Plut**, rojena v Vancouvru v Kanadi, sodeluje z znanimi dirigenti, kot so John Fiore, Alexander Joel, Nicholas Milton in Emmanuel Villaume, pod taktirko katerega je pela v operi *Jolanta* z Anno Netrebko ter posnela zgoščenko za *Deutsche Grammophone*. Iz koncertnega solo petja je diplomirala na Visoki šoli za glasbo in gledališče v Zürichu, iz opernega petja pa na Visoki šoli za glasbo in upodabljajočo

umetnost v Stuttgartu. Po zaključku študija je postala članica solističnega ansambla Nemške opere na Renu v Düsseldorfu in tam debitirala kot Kraljica noči v Mozartovi Čarobni piščali ter bila nato angažirana v mnogih operah v naslovnih in drugih vlogah. Gostovala je v Pflaztheatru Kaiserslautern, Theatru Winterthur, v SNG Opera Ljubljana in Kraljevi operi Bangkok na Tajskem. S simfoničnima orkestrama iz Vancouvra in RTV Slovenija, z opernim orkestrom iz Stuttgarta, z Jensko in Slovensko filharmonijo ter z ansamblom Bach Collegium iz Züricha je kot solistka nastopila v najzahtevnejših vokalno-instrumentalnih delih (Nemški rekviem J. Brahmsa, Maša v c-molu W. A. Mozarta, *Carmina Burana* C. Orffa in Pasijon po Janezu J. S. Bacha). Kot izjemna interpretka samospsev nastopa v abonmajih po Sloveniji, pa tudi na Ljubljana Festivalu in na festivalih Zimriya (Izrael) ter Cluj modern (Romunija). Z organizacijo *spevSLAMa* se zavzema za promocijo slovenskega samospjeva ter se posveča pedagoškemu delu; nastopala in predavala je v Pekingu (Kitajska) in tam tudi prešla častni profesorski naziv Univerze v Pekingu, redno vodi seminarje na Hrvaškem, v Črni gori in Sloveniji. Leta 2018 je bila gostujoča profesorica na Univerzi Britanske Kolumbije v Vancouvru. V Ljubljani deluje kot profesorica solopetja in specialne pedagogike na Akademiji za glasbo.

»»» **Godalni kvartet Dissonance** sestavljajo člani orkestra Slovenske filharmonije. Glasbeniki so kvartet ustanovili leta 2014 ob priložnosti prve slovenske izvedbe Godalnega kvarteta Lojzeta Lebiča, ki ga je skladatelj napisal pred več kot 30 leti. Po uspešnem debiju so se v želji po nadaljnjem skupnem muziciranju odločili postati redna zasedba. Kasneje so si po vzoru znanega Mozartovega Godalnega kvarteta nadeli ime *Dissonance*, ki tudi simbolizira poslanstvo ansambla; posveča se klasični literaturi in delom sodobnih skladateljev, zlasti slovenskih. Leta 2015 se je na festivalu *Musica in Estate* v Acqui Terme (Italija) in v mednarodnem ciklu *Simfonic voices* v Kopru kvartet predstavil z odmevnim projektom *Mozart Destrukturato*. Nastopa na koncertih v okviru Koncertnega ateljeja Društva slovenskih skladateljev, na Svetovnih glasbenih dnevih 2015, v Grajskih harmonijah Kulturnega doma Nova Gorica, Jesenskih serenadah GML, v glasbenih abonmajih v Ribnici in v Kulturnem centru Janeza Trdine v Novem mestu, na Vranskih poletnih večerih, v cerkvi Sv. Elizabete v Berlinu ter na festivalih, kot so *Imago Sloveniae*, *Soboški dnevi*, *Festival Maribor*, *Kogojevi dnevi* in *Mednarodni bienale sodobne glasbe v Kopru*. V sodelovanju z ZKP-jem je izdal zgoščenko z deli Mozarta, Lebiča in Žuraja.

Metka Sulič

